

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích

Archiv obce Podmokly

1934–1939

Inventář

EL NAD č.: 541

AP č.: 313

Zuzana Kliková, Mgr. Jiří Kříž

Plasy 2015

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	4
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	5
Seznam použitých pramenů a literatury	6
Inventární seznam	8

I. Vývoj původce archiválií

Podmokly (něm. Podmokl) leží 12 km severozápadně od Města Touškova na katastrálním území Podmokly u Úněšova v nadmořské výšce 485 m. Pojmenování vsi označovalo její obyvatele žijící v „podmoklé“ osadě, příp. v „podmoklých domech“. Podmokly jsou poprvé zmiňovány v listině hlásící se do roku 1115, podle níž je kníže Vladislav I. daroval kladrubskému klášteru. Pravděpodobně už v průběhu 13. století zde byl světskými feudály vystavěn hrad. Jako první držitelé jsou známi páni z Podmokel, později jmenovaní jako páni z Prostiboře na Podmoklech. Asi na počátku 17. století získal statek Podmokly Diviš Markvart z Hrádku a připojil jej k panství Bělá. V letech 1660–1667 patřil statek chebským jezuitům, poté ho zakoupil královský důchodní Jan Baptista Morávek z Mohrenfelsu. V roce 1676 byly Podmokly trvale připojeny k majetku premonstrátského kláštera v Teplé. Za jeho držení zde byl vystavěn zámek, využívaný asi od roku 1826 pro účely hospodářského dvora spravovaného z Krukanic.

V roce 1848 došlo ke zrušení poddanství, a tím i patrimoniální správy. Nejnižším správním článkem se staly samosprávné místní obce, a to na základě tzv. Stadionova prozatímního obecního zřízení č. 170/1849 říšského zákoníku ze dne 17. března 1849. Vycházelo se hlavně z josefínských katastrálních obcí, s tím rozdílem, že sídliště se mělo stát buď obcí, anebo součástí obce jako tzv. osada. Na Stadionovo prozatímní obecní zřízení pak v mnohém navazoval v roce 1862 vydaný rámcový říšský obecní zákon (č. 18/1862 říšského zákoníku), který měl v některých svých ustanoveních přímou platnost, zatímco jiné jeho předpisy byly realizovatelné prostřednictvím zemských prováděcích zákonů. V roce 1864 tak vešlo v platnost obecní zřízení a řád volební pro Čechy (č. 7/1864 zemského zákoníku českého).

Podmokly patřily až do roku 1850, kdy začaly fungovat nově zřízené politické úřady, k majetku tepelských premonstrátů, konkrétně ke statku Krukanice. V novém územněsprávním členění připadly Podmokly do politického okresu Planá a soudního okresu Bezdrůžice v Chebském kraji a pravděpodobně již od roku 1850 byly osadou místní obce Úněšov (Anischau). V rámci správní reformy (č. 274/1854 říšského zákoníku) byla tato obec s platností od 12. května 1855 přeřazena ze soudního okresu Bezdrůžice do kraje Plzeňského a soudního okresu Město Touškov. V letech 1855–1868 tak náležela do správního obvodu smíšeného okresního úřadu v Městě Touškově. V roce 1868 byl pak touškovský soudní okres začleněn do nově zřízeného politického okresu Stříbro. Od roku 1890 jsou jakožto místní části osady Podmokly uváděny Schneidmühlhäusel a samota Rosowa (Hroznata, později Rozvadov)¹. Farní správou příslušely Podmokly k Číhaně (Čihana). Zprvu tam také zdejší děti docházely do školy. Přibližně od poloviny 19. století fungovala v Hůrkách (Hurkau) expozitura této školy, jež se v roce 1870 přeměnila na samostatnou obecnou školu pro děti z Hůrek i z Podmokel.

K rozdělení místní obce Úněšov ve dvě samostatné politické obce – Úněšov a Podmokly – došlo na základě výnosu ministerstva vnitra č. 64030/22 ze dne 28. 8. 1922 (publikováno bylo v Zemském zákoníku pod č. 12/1924 Z. z.). Podle novelizovaných ustanovení o volebním řádu a o obecním zřízení (zákony č. 75/1919 Sb. a č. 76/1919 Sb.) stálo v čele nově ustavené obce Podmokly obecní zastupitelstvo, které si ze svého středu volilo obecní radu, tvořenou starostou a radními. O činnosti obecního úřadu či jeho představitelích se dochovalo jen minimum informací. Jediným známým doloženým starostou obce je Alois Sacher, uváděný v letech 1934 a 1939.

Po záboru českého pohraničí v roce 1938 se výhradně německá obec Podmokly stala

---

¹ Původně ves s tvrzí, v roce 1930 zde stály už jen tři domy s 15 obyvateli. Při zápisu do desk zemských v roce 1542 se sice ještě mluví o tvrzi, vsi, poplužním dvoře a mlýně, ale protože noví majitelé měli sídlo jinde, uvádí se v roce 1568 tvrz jako pustá. Do současnosti se z ní nedochovaly žádné zbytky a ani se neví, kde stála.

součástí říšské župy Sudety, náležela do obvodu vládního prezidenta v Chebu se sídlem v Karlových Varech a spadala do působnosti landráta ve Stříbře. Nařízením ze dne 10. listopadu 1938 bylo s platností od 20. listopadu 1938 na sudetoněmeckém území zavedeno německé obecní zřízení (Deutsche Gemeindeordnung) z 30. ledna 1935.

Činnost Obecního úřadu v Podmoklech byla ukončena v květnu 1945, správu obce poté převzala místní správní komise.

Počet obyvatel a domů

Rok	Počet obyvatel	Počet domů
1850	114	neuveдено
1869	123	19
1880	123	20
1890	130	20
1900	119	20
1910	120	20
1921	132	21
1930	118	22

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Fond Archiv obce Podmokly tvoří pouze hlavní kniha z let 1934–1939. Z dochované archiválie není zřejmé, kde a jakým způsobem byla uložena. Podle dodatečného zápisu v knize přírůstků, zaznamenaného v roce 1996 (č. přírůstkové 1074), byla hlavní kniha převzata do okresního archivu 31. prosince 1994 bez vyhotovení příslušného protokolu.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Původcem archivního fondu AO Podmokly je Obecní úřad v Podmoklech. Pořádání a inventarizace proběhly na základě vyhlášky 645/2004 sb., metodického pokynu Archivní správy MV (Metodický návod na pořádání a inventarizaci archivních fondů Archiv obce, Archivní správa MV v Praze dne 31. ledna 2000, čj. AS/1-284/2000) a Metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek z 12. března 2010 (čj. SOAP/006-0767/2010) a jeho dodatku č. j. SOAP/006-1300/2014.

Nedochovaly se žádné zprávy či protokoly o možných archivních prohlídkách či skartacích. Během generální inventury došlo ke změně časového rozsahu hlavní knihy z let 1934–1935 na 1934–1939 a zpřesnění metráže. Vnitřní skartace při inventarizaci provedena nebyla. Hlavní kniha je psaná německy a je uložena v kartonu. V době zpracování fondu se nacházela ve vyhovujícím stavu, nevyžadujícím restaurátorský ani konzervátorský zásah.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Fond AO Podmokly poskytuje jen minimum informací o činnosti Obecního úřadu v Podmoklech. Z jediné dochované archiválie – hlavní knihy – lze získat pouze částečné údaje o obecních příjmech a výdajích za léta 1934–1939.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky

Fond Archiv obce Podmokly uspořádala Kateřina Nová a Zuzana Kliková. Inventář zpracovala Zuzana Kliková v lednu 2012 a čistopis Mgr. Jiří Kříž v březnu 2015 ve Státním okresním archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích.

V Plasích 23. 03. 2015

Zuzana Kliková, Jiří Kříž

Seznam použitých pramenů a literatury

I. Prameny

Tištěné prameny

- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis Archidioeceseos Pragenae.* Praha, 1860.
- Ortsbuch für den Reichsgau Sudetenland.* Haida, 1939.
- Reichs-Gesetz-Blatt für das Kaseirthum Oesterreich,* 1849.
- Reichs-Gesetz-Blatt für das Kaseirthum Oesterreich,* 1862, Teil IV., (Nr. 13, 5. 3.).
- Sbírka zákonů a nařízení státu československého,* 1919 (částka 16., 31. 1. a 7. 2.).
- Sbírka zákonů a nařízení státu československého,* 1945 (částka 3., 5. 5.).
- Sbírka zákonů a nařízení státu československého,* 1922 (částka 7., 28. 1.).
- SCHWARZ, František. *Výklad zákona obecního: zřízení obecní a řád volení v obcích.* Praha, 1898.
- Seznam míst v Království českém.* Praha, 1872.
- Seznam míst v Království českém.* Praha, 1886.
- Seznam míst v Království českém.* Praha, 1893.
- Seznam míst v Království českém.* Praha, 1907.
- Seznam míst v Království českém.* Praha, 1913.
- Statistický lexikon obcí v Čechách.* Praha, 1924.
- Statistický lexikon obcí v Zemi české.* Praha, 1934.
- Verzeichniss der Orts-Gemeinden im Königreiche Böhmen.* Prag, 1861.
- Zákony a nařízení pro Království české,* 1864 (částka 2., 16. 4.).
- Zevrubný popis rozdělení země Království českého.* Praha, 1854.

II. Literatura

- BĚLOHLÁVEK, Miloslav a kol. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku IV. – Západní Čechy.* Praha, 1985.
- BUKAČOVÁ, Irena – FÁK, Jiří a kol. *Severní Plzeňsko I. Historicko-turistický průvodce č. 7.* Plzeň, 1996.
- FLÖGEL, Jaroslav. *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře.* Praha, 1933.
- HERZIG, Anton. *Die Gemeinden des Landkreises Mies.* Dinkelsbühl, 1975.
- HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost.* Praha, 2005.
- HUBKA, Petr – VITOUŠOVÁ, Marie. *Školy v Číhané 1890–1953 (1957): inventář* [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 27]. Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, 1984.
- NOVÁKOVÁ, Božena a kol. *Zeměpisný lexikon ČR. Obce a sídla N–Ž.* Praha, 1991.
- PALACKÝ, František. *Podrobný popis Království českého.* Praha, 1848.
- PELANT, Jan. *Plzeň sídlem krajského úřadu 1751–1868. Západočeský historický sborník I.* Plzeň, 1995.
- POSEL, Miroslav. *Kronika mého kraje I. Od prvopočátku do května 1945* [nepublikovaný

strojopis]. Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, 1979.

POSEL, Miroslav. *Kronika mého kraje II. Od května 1945* [nepublikovaný strojopis]. Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, 1980.

PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny. III. díl – M–Ř*. Praha, 1951.

SOMMER, Johann Gotfried. *Das Königreich Böhmen, 6. Band Pilsner Kreis*. Praha, 1838.

VRBATA, Jaroslav. Přehled vývoje veřejné správy v odtržených českých oblastech v letech 1938–1945. *Sborník archivních prací*, 1962, roč. 7, č. 2, s. 45–87.

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Ev. jedn. č.
	Účetní materiál		
	Účetní kniha		
1	Hlavní kniha	1934–1939	ukn 1

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Podmokly
Značka archivního fondu:	AO Podmokly
Časový rozsah:	1934–1939
Počet evidenčních jednotek:	1 (1 úřední kniha)
Počet inventárních jednotek:	1
Rozsah v bm:	0,11
Stav ke dni:	23. 03. 2015
Zpracovatelky archivního fondu:	Kateřina Nová, Zuzana Kliková
Zpracovatelé archivní pomůcky:	Zuzana Kliková, Mgr. Jiří Kříž
Počet stran:	10
Počet exemplářů:	4
Schválila:	PhDr. Hana Říhová dne 23. 03. 2015 č.j.: SOAP/060-90/2015